

CEZA İNFAZ KURUMU PROJELERİNİN MALİYET-ETKİLİLİK ANALİZİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Tamer Manav¹, Mürsel ERDAL²
tamermanav@hotmail.com, merdal@gazi.edu.tr

¹Adalet Bakanlığı, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, 06170, Yenimahalle/Ankara

²Gazi Üniversitesi, Teknoloji Fakültesi, İnşaat Müh. Böl. 06500, Teknikokullar/Ankara

Özet

Bu çalışmada, T ve L tipi ceza infaz kurumlarının fiziki şartları da göz önüne alınarak temel toplumsal ihtiyaçları karşılamaya yönelik insan yaşamını etkileyen ve vazgeçilmez olan kamu yatırım projelerinin değerlendirilmesinde kullanılan Maliyet-Etkililik Analizi (MEA) ile değerlendirme yapılmıştır. Bu bağlamda T ve L tipi ceza infaz kurumlarının ilk yatırım maliyetleri hesaplanmış ve 24416 m² kapalı alanı olan T tipi ceza infaz kurumu inşaat maliyeti 825,93 TL/m² iken, 48615 m² kapalı alanı olan L tipi ceza infaz kurumu inşaat maliyeti 807,45 TL/m² olarak belirlenmiştir. Uygulanan MEA sonucunda L tipi ceza infaz kurumunun T tipi ceza infaz kurumuna göre daha avantajlı olduğu kanaatine varılmıştır. T ve L tipi ceza infaz kurumlarında Müdür ve 2. Müdür unvanlarıyla görev yapmakta olan 29 kişi ile görüşmeler yapılmış ve onların görüşlerinin de analiz sonuçlarını destekleyici nitelikte olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ceza İnfaz Kurumu, Yapı Maliyeti, Maliyet-Etkililik Analizi

EVALUATION OF PENITENTIARY INSTITUTION PROJECTS BY COST-EFFECTIVENESS ANALYSIS

Abstract

In this study, the Cost-Effectiveness Analysis (CEA) was used to evaluate the public investment projects that are indispensable to human life in order to meet the basic social needs, taking into consideration the physical conditions of T and L type penitentiary institutions. In this context, the initial investment costs of T and L type penitentiary institution were calculated and the construction cost of T type penitentiary institution with 24416 m² closed area is 825,93 TL/m² while construction cost of L type penitentiary institution with 48615 m² closed area is 807,45 TL/m². As a result of the CEA, it was concluded that the L type penitentiary institution is more advantageous than the T type penitentiary institution. In T and L penitentiary institutions interviewed with 29 persons who have been working with the title of Director and Assistant Director and appeared that their opinions support the analysis results.

Keywords: Penitentiary Institution, Construction Cost, Cost-Effectiveness Analysis

1. GİRİŞ

Bazı projelerde özellikle de kamu projelerinde maliyetlerin parasal ifade ile karşılaştırılması mümkün değildir. Bunun en önemli nedeni ise kamu yatırım projelerinin büyük ölçüde sosyal içerikli yatırımlardan oluşmasıdır. İçme suyu, eğitim, sağlık, ulaştırma, enerji gibi projelerde klasik anlamda proje değerlendirme ve analiz teknikleri kullanılamamaktadır. Zira bu projeler insan yaşamını etkileyen ve vazgeçilmez olan projelerdir. Maliyetleri yüzünden vazgeçmek ya da alternatif bulmak kimi zaman zor, kimi zamanda imkânsızdır. Bu nedenle projenin faydalarının ölçülemediği ya da ölçmeye çalışmanın doğru kabul edilmediği durumlarda MEA kullanılmaktadır. Bu analiz, daha çok temel toplumsal ihtiyaçları karşılamaya yönelik kamu yatırım projelerinin değerlendirilmesinde kullanılır ve sosyal tercihleri yansıtan hedeflere ulaşmak amacıyla hazırlanan alternatif projeler arasından etkililiği en fazla olanı belirleme amacını güder [1]. MEA, dünyada ve ülkemizde en çok sağlık sektörü yatırımlarında ve harcamalarında kullanılmıştır [2-13]. Bunun yanında eğitim yatırımları ve harcamalarında da uygulama örnekleri mevcuttur [14-16]. Ceza İnfaz Kurumu projeleri de insan yaşamını etkileyen, maliyetleri yüzünden vazgeçilemez olan ve toplumsal güvenliğin sağlanmasında önemli bir yer teşkil eden projelerdir. Bu projelerde şimdiye kadar MEA kullanılarak yapılan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Ceza infaz kurumlarında uygulanan infaz kurallarının düzenlendiği 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'da, infazın amacının; infaz sürecinde, hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkilerin güçlendirilmesi olarak belirtilir. Bu nedenle infaz sürecinde; hükümlünün yeniden sosyalleşmesini teşvik edici, üretken, yazılı hukuk kurallarına ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırıcı programlara yer verilmelidir. Bu yasayla, infazın önleme (iyileştirme) amacının yapıcı bir yöntem ile gerçekleştirilmesi ilke olarak kabul edilmiştir. Hükümlünün insan onurunun korunması ilkesi, yapıcı yöntemin en önemli ilkesidir. Hükümlülerin yaşam, beden ve ruh bütünlüklerinin korunması ile infazın, insancıl olması esastır. Bu nedenlerle ceza infaz kurumları tüm bu amaçları gerçekleştirebilecek bir mimari yapıya sahip olmalıdır. Bu amaçlara hizmet edecek değişik mimari yapılara sahip tip projeler geliştirilmiştir. Bugün ülkemizde bu tip projeler kullanılarak yapılan 46 adet T tipi, 22 adet L tipi Ceza İnfaz Kurumu vardır. Bunun yanında; şu anda çeşitli illerde inşaatı devam eden, ihale, proje veya planlama aşamasında olan toplam 60 adet T tipi ve 12 adet L tipi ceza infaz kurumu mevcuttur.

Suç oranlarının artmasıyla birlikte hükümlü-tutuklu sayısındaki artış ve ceza infaz kurumu yapımına ayrılan bütçenin de kısıtlı olması, idareyi hangi tip ceza infaz kurumu yapılması konusunda karar almada L tipi ceza infaz kurumuna göre daha ekonomik olan T tipi ceza infaz kurumu yapımına yöneltmektedir. Bu çalışmayla, T ve L tipi Ceza İnfaz Kurumlarının fiziki şartları da göz önüne alınarak temel toplumsal ihtiyaçları karşılamaya yönelik insan yaşamını etkileyen ve vazgeçilmez olan kamu yatırım projelerinin değerlendirilmesinde kullanılan MEA kullanılarak karşılaştırma yapılmış ve idarenin T tipi Ceza İnfaz Kurumuna yöneliminin uygunluğu değerlendirilmiştir.

2. CEZA İNFAZ KURUMLARI

2.1. Ceza İnfaz Kurumlarının Tipleri ve Özellikleri

Ceza infaz kurumlarında güvenlik risklerinin asgariye düşürülmesi, infaz uygulamasında birlik sağlanması ve servis hizmetlerinde bir standarda ulaşılması yönünden, tip projelerin büyük yararı bulunmaktadır. Ceza infaz kurumu konusunda uzmanlaşmış yetkililerin oluşturduğu proje grupları önce "ihtiyaç programı" hazırlamakta, daha sonra projenin çizimi aşamasına geçmektedir. Projenin çizimi tamamlanıp ilgili makamlarca onaylanmasından sonra gerekli yerlere bu tip projeler uygulanmaktadır. Bu tip projelerden olan L tipi kapalı ceza infaz kurumları, büyük kentlerdeki eski ceza infaz kurumlarının yerlerine ya da kapasite yetersizliğine çözüm amacıyla inşa edilen uluslararası standartlara uygun, kapalı ceza infaz kurumlarıdır. Bu infaz kurumlarında tutuklu ve hükümlülerin; barınma, sağlık, eğitim ve her türlü iyileştirme taleplerine cevap verecek yeterli fizikî alanlar bulunmaktadır. Bu faaliyetlere ilave olarak, sportif ve kültürel hizmetlerin sunulacağı mekânlar da mevcuttur. L tipi ceza infaz kurumlarında, bireysel odalar 14 m², açık avlular 48 m², 7-8 kişinin bir arada bulunduğu bir ünite toplam 178 m²'dir. Hükümlü ve tutuklu odalarında 100x125 cm boyutlarında ışık alan çift ve saydam camlı pencereler bulunmaktadır. L tipi ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklular, ünitelerde bulunan bireysel odalarında kalmaktadır. Bu odaların kapıları gece belirli bir saatten sonra kapatılmakta gündüzleri ise açık tutulmaktadır. Hükümlü ve tutuklular gündüzleri 7 kişilik ortak yaşam alanında ve avluda bir araya gelebilmektedir. 7 kişilik 14 ünite, 8 kişilik 45 ünite, 3 kişilik 16 oda, 96 adet tek kişilik oda sistemine uygun olarak projelendirilen 602 kişi kapasiteli L tipi kapalı ceza infaz kurumları, koğuş sisteminden kaynaklanan güvenlik zafiyetlerini büyük ölçüde azaltmaktadır.

Yine bu tip projelerden olan T tipi kapalı ceza infaz kurumları ise 10 kişilik 62 oda, 3 kişilik 8 oda, 1 kişilik 20 oda olmak üzere toplam 664 kişi kapasiteli olarak planlanmış olup, 3 ve 8 kişilik odalar dubleks olarak yapılmaktadır. Tek kişilik odalar 12 m² olarak projelendirilmiştir. 3 kişilik odaların alt ve üst kat ortak yaşam ve yatak bölümleri toplam 51,50 m²'dir. 10 kişilik odaların üst kat yatak bölümleri ve alt kat ortak yaşam bölümleri ise toplam 75,36 m²'dir. 10 kişilik ünitelerde 33,75 m², 3 kişilik ünitelerde 25 m² havalandırma bahçeleri yer almaktadır. T tipi ceza infaz kurumunda hükümlü ve tutukluların sosyal ve kültürel alanları da tanzim edilmiş, bu çerçevede net kullanım alanlarına sahip 493 m²'lik kapalı spor salonu, 250,88 m²'lik açık spor alanı, 165,13 m²'lik çok amaçlı gösteri salonu, ayrıca, aynı anda 450 kişinin açık görüş, 36 kişinin kapalı görüş yapacağı alanlarla birlikte, 32 kişilik avukat görüş mahalli de bulunmaktadır. Ceza infaz kurumunda eğitim ve iyileştirme faaliyetleri çerçevesinde iş atölyeleri, dersane ve kütüphaneler ile revir ve sağlık üniteleri de yer almaktadır.

2.2. T ve L Tipi Ceza İnfaz Kurumlarının Yapı Maliyetlerinin Belirlenmesi

T tipi ceza infaz kurumu 4 bloktan oluşmaktadır. Yapı maliyeti 2016 yılı birim fiyatlarına göre hesaplanmış ve 20165862,47 TL olarak bulunmuştur (Tablo 1). T tipi ceza infaz kurumunun birim m² maliyeti ise 825,93 TL olarak hesaplanmıştır.

L tipi ceza infaz kurumu da 4 bloktan oluşmaktadır. Yapı maliyeti 2016 yılı birim fiyatlarına göre hesaplanmış ve 39254072,19 TL olarak bulunmuştur (Tablo 2). L tipi ceza infaz kurumunun birim m² maliyeti ise 807,45 TL olarak hesaplanmıştır.

Tablo 1.

T Tipi Ceza İnfaz Kurumu Yapı Maliyeti

T TİPİ CEZA İNFAZ KURUMU İNŞAAT			
Sıra No	Grup Kodu	Tanımı	Tutarı (TL)
1	01.01	T Tipi Ceza İnfaz Kurumu Binası / A Blok	6 754 623,04
2	01.02	T Tipi Ceza İnfaz Kurumu Binası / B Blok	4 288 584,88
3	01.03	T Tipi Ceza İnfaz Kurumu Binası / C Blok	5 207 989,69
4	01.04	T Tipi Ceza İnfaz Kurumu Binası / D Blok	3 914 664,86
Toplam			20 165 862,47

Tablo 2.

L Tipi Ceza İnfaz Kurumu Yapı Maliyeti

L TİPİ CEZA İNFAZ KURUMU İNŞAAT			
Sıra No	Grup Kodu	Tanımı	Tutarı (TL)
1	01.01	T Tipi Ceza İnfaz Kurumu Binası / A Blok	10 430 982,58
2	01.02	T Tipi Ceza İnfaz Kurumu Binası / B Blok	9 993 096,24
3	01.03	T Tipi Ceza İnfaz Kurumu Binası / C Blok	10 442 793,47
4	01.04	T Tipi Ceza İnfaz Kurumu Binası / D Blok	8 387 199,90
Toplam			39 254 072,19

3. MALİYET-ETKİLİLİK ANALİZİ (MEA)

MEA, “Bunu mu seçmeliyiz? Diğeri mi?” sorusuna odaklanır ve aynı amacı sağlayacak farklı alternatiflerin seçimiyle ilgilenir [17]. MEA, aynı hedefi sağlayacak iki veya daha çok alternatifin maliyet ve etkililiklerini karşılaştırmak için geliştirilmiştir. Uygulanacak alternatif programların maliyetleriyle önceden saptanan bir amacı sağlamadaki başarılarının, bir başka ifadeyle etkililiklerinin karşılaştırıldığı bir tekniktir. Kamu kurumlarında MEA, aynı amaca hizmet edecek olan alternatif yatırımların ya da projelerin hangilerinin maliyetlerine değer olduklarının belirlenmesinde kullanılabilir. Kamu kurumlarının alternatif yatırımlarının etkililikleri, bu yatırımların maliyetine oranlanmaktadır. Birim maliyette hedefe en az maliyetle ulaşan, en yüksek etkililiğe sahip olan yatırımlar, maliyette en etkili yatırımlar olarak değerlendirilmektedir. Bu yaklaşım sayesinde, alternatif yatırımlar maliyet etkililik oranlarına göre sıralanabilmekte ve maliyette en etkili yatırımlar, başka bir ifadeyle en az maliyetle daha fazla etkililiğin sağlandığı belirlenen amaca en çok ulaştıran yatırımlar, mali destek sağlanacak yatırım öncelikleri olarak seçilebilmektedir [18, 19].

3.1. T ve L Tipi Ceza İnfaz Kurumlarının Yapı Maliyetlerine MEA'nın Uygulanması

3.1.1. MEA'nın amacının tanımlanması

Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen temel amaç, öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak, bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek ve toplumu suça karşı korumaktır. Hükümlünün yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken, kanunlara, nizamla ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmaktır (Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun Madde 3).

3.1.2. Amacı gerçekleştirmenin alternatif yollarının tanımlanması

Bu amacı gerçekleştirmek için 2 adet ceza infaz kurumu tipi olan ve aralarında mimari farklılıklar bulunan T ve L tipi ceza infaz kurumları tasarlanmıştır.

3.1.3. Her seçeneğin maliyetlerinin tanımlanması ve hesaplanması

T ve L tipi ceza infaz kurumlarının inşaat maliyetleri tip projeler üzerinden Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2016 yılı Birim Fiyatları kullanılarak belirlenmiştir.

3.1.4. Her seçeneğin etkililiğin belirlenmesi ve ölçümü

T ve L tipi ceza infaz kurumlarının projeleri üzerinden maliyet etkililik parametreleri belirlenmiş ve Tablo 3'te verilmiştir.

3.1.5. Her seçeneğin maliyet etkililiğin hesaplanması ve yorumlanması

T ve L tipi ceza infaz kurumları için belirlenen maliyet etkinlik parametreleri için hesaplamalar projeler üzerinden yapılmış ve Tablo 3'te verilmiştir. Hesaplanan değerler karşılaştırılırken ve yorumlanırken "Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun"un ilgili maddeleri göz önünde bulundurulmuştur.

Tablo 3.

Maliyet-Etkililik analizi parametreleri ve hesapları

Etkililik analizi parametreleri	L Tipi Ceza İnfaz Kurumu	T Tipi Ceza İnfaz Kurumu
Toplam kapalı alan (m ²)	48615	24416
İnşaat maliyeti (TL)	39254072,19	20165862,47
Oda sayısı	171	90
Hükümlü-tutuklu sayısı	602	664
*Toplam yatakhane ve ortak yaşam alanı (m²)	13087	5325
*Toplam havalandırma bahçesi alanı (m²)	5905	2470
Toplam wc sayısı	602	214
Toplam banyo sayısı	348	90
*Toplam spor alanı (m²)	3289,26	743,88
*Toplam eğitim alanı (m²)	510,73	444,88
*Toplam sosyal alan (m²)	355,18	225,76
*Toplam atölye sayısı	20	4
*Toplam açık görüş alanı (m²)	878,92	431,6
*Toplam kapalı görüş alanı sayısı	54	36
*Toplam avukat görüşme kabini sayısı	20	32
İlave yatak ile artırılmış kapasitesi	2000	1000
İnşaat m ² maliyeti (TL)	807,45	825,93
Hükümlü-tutuklu başına maliyet (TL)	65206,1	30370,28
Oda başına maliyet (TL)	229555,98	224065,14
Hükümlü-tutuklu başına yatakhane ve ortak yaşam kullanım alanı (m ²)	21,74	8,02
Hükümlü-tutuklu başına havalandırma bahçesi kullanım alanı (m ²)	9,81	3,72
WC başına düşen hükümlü-tutuklu sayısı	1	3,1
Banyo başına düşen hükümlü-tutuklu sayısı	1,78	7,38
Hükümlü-tutuklu başına spor alanları kullanım alanı (m ²)	5,46	1,12
Hükümlü-tutuklu başına eğitim alanları kullanım alanı (m ²)	0,85	0,67
Hükümlü-tutuklu başına sosyal etkinlik kullanım alanı (m ²)	0,59	0,34
Atölye başına düşen hükümlü-tutuklu sayısı	30,1	166
Hükümlü-tutuklu başına açık görüş ziyaret alanı (m ²)	1,46	0,65
Bir kapalı görüş ziyaret kabinine düşen hükümlü-tutuklu sayısı	11,15	18,44
Bir avukat görüşme kabinine düşen hükümlü-tutuklu sayısı	30,1	20,75
Gerekli durumlarda kapasite artırım oranı	3,3	1,5

* İMEO değerlerinin hesaplanması için seçilen parametreler

3.1.6. İlave Maliyet Etkililik Oranının Hesaplanması

Maliyet-etkililik, bir alternatifin maliyetinin etkililiğine oranı ile hesaplanır. Ancak alternatifler arasında anlamlı bir karşılaştırma yapmak için ilave maliyet-etkililik oranı (İMEO) kullanılır ve aşağıdaki şekilde hesaplanır.

$$\text{İMEO} = \frac{\text{Yeni alternatifin maliyeti} - \text{Mevcut alternatifin maliyeti (ilave maliyet)}}{\text{Yeni alternatifin etkisi} - \text{Mevcut alternatifin etkisi (ilave etkililik)}} \quad (1)$$

Bu oran, bir alternatiften diğerine geçildiğinde, daha fazla istenilen etkililiğe ne kadarlık ek maliyetle ulaşılabileceğini gösterir. Bir başka ifadeyle, İMEO yeni alternatifte harcanacak paranın değerini özetler.

T ve L Tipi Ceza İnfaz Kurumlarında ilave maliyet oranlarını hesaplamak için infazı ve iyileştirme faaliyetlerini en fazla etkileyen parametreler seçilmiştir. T tipi ceza infaz kurumunun etkililiği "1" olarak sabitlenmiş ve L tipinin ilgili alanlarının oranlarına göre o alanların etkililiği belirlenmiştir (Tablo 4).

Tablo 4.

İlave maliyet etkililik oranları

No	Alternatif Uygulama	Maliyet (TL)	Etkililik	İlave Maliyet (TL)	İlave Etkililik	İMEO (TL)
1	T tipi toplam yatakhane ve ortak yaşam alanı	825,93	1,00	1192,70	1,50	795,13
	L tipi toplam yatakhane ve ortak yaşam alanı	2018,63	2,50			
2	T tipi toplam havalandırma bahçesi alanı	825,93	1,00	1103,88	1,39	794,16
	L tipi toplam havalandırma bahçesi alanı	1929,81	2,39			
3	T tipi spor alanı	825,93	1,00	2743,00	3,42	802,05
	L tipi spor alanı	3568,93	4,42			
4	T tipi eğitim alanı	825,93	1,00	102,64	0,15	684,25
	L tipi eğitim alanı	928,57	1,15			
5	T tipi sosyal alanı	825,93	1,00	385,25	0,50	770,49
	L tipi sosyal alanı	1211,18	1,50			
6	T tipi atölye sayısı	825,93	1,00	3211,32	4,00	802,83
	L tipi atölye sayısı	4037,25	5,00			
7	T tipi açık görüş alanı	825,93	1,00	788,97	1,00	788,97
	L tipi açık görüş alanı	1614,90	2,00			
8	T tipi kapalı görüş alanı sayısı	825,93	1,00	385,25	0,50	770,49
	L tipi kapalı görüş alanı sayısı	1211,18	1,50			
9	T tipi toplam avukat görüşme kabini sayısı	825,93	1,00	-317,24	-0,37	857,40
	L tipi toplam avukat görüşme kabini sayısı	508,69	0,63			

Tablo 4'te gösterilen parametreler kullanılarak maliyet-etkililik düzleminde L tipi ceza infaz kurumlarının T tipi ceza infaz kurumlarına göre durumu belirlenerek Şekil 1'de gösterilmiştir.

Seçim kararının verilebilmesi için ödeme istekliliğini yansıtan bir eşik değerini yani İMEO çizgisinin belirlenmesi gerekmektedir. İMEO çizgisi belirlenirken, ülkemizde hükümlü-tutuklu sayısının artması sonucu iyileştirmenin ve topluma kazandırmanın önemi ile kurum Müdür ve 2. Müdürleriyle yapılan görüşmeler dikkate alınarak ilave maliyet oranı/ilave etkililik değeri $2000/1,75=1142,86$ olarak kabul edilmiştir. Örnek olarak, bu kabul doğrultusunda 3 numaralı parametrenin Maliyet-Etkililik düzlemindeki yerinin nasıl belirlendiği aşağıda açıklanmıştır.

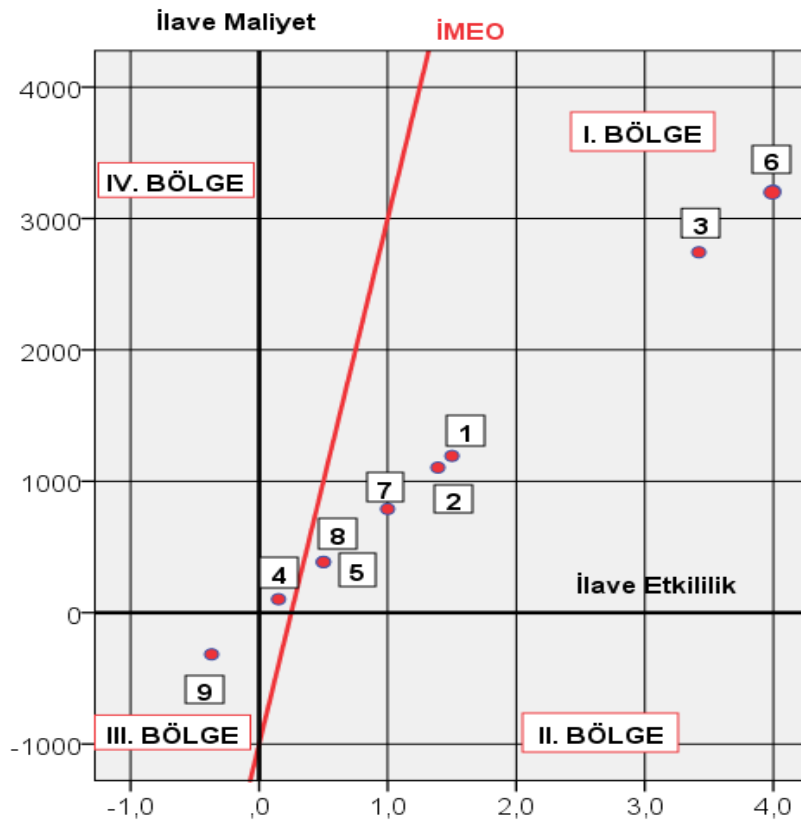
İlave etkililiğin hesaplanması:

T tipinde spor alanı 743,88 m² iken L tipinde spor 3289,26 m² 'dir. T tipinin etkililiği 1,00 olarak kabul edildiğinde 3289,26/743,88 işlemi sonucunda L tipinin etkililiği 4,42 olarak hesaplanır. Buradan da L tipinin T tipine göre ilave etkililiği ise 4,42-1,00=3,42 olur.

İlave maliyetin hesaplanması:

L tipi spor alanı maliyeti 4,42 x 807,45 TL = 3568,93 TL'dir. Buradan da L tipinin T tipine göre ilave maliyeti 3568,93-807,45 = 2761,48 TL'dir.

Sonuç olarak; 3 numaralı parametrenin İMEO değeri = 2761,48/3,42= 807,45 olarak bulunur. 3 numaralı parametrenin İMEO değeri, kabul edilen "maliyet oranı/ilave etkililik" değerinden (807,45 < 1142,86) küçük olduğu için İMEO çizgisinin altında ve I. bölgede kalır (Şekil 1)..

Şekil 1. Maliyet-Etkililik Düzleminde L Tipinin T Tipine göre durumu

Seçilen parametrelerden, 1-2-3-5-6-7 ve 8 numaralı parametreler maliyet etkililik düzleminde I. bölgenin maliyet etkililik alanına denk gelirken, 4 numaralı parametre I. bölgenin maliyet etkililik alanı dışına 9 numaralı parametre ise 3. bölgenin maliyet etkililik alanının dışına denk gelmiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere maliyet etkililik alanına düşen parametreler bakımından L tipi ceza infaz kurumuna göre 4 ve 9 numaralı parametreler dışında daha avantajlı olduğu ve 1-2-3-5-6-7 ve 8 numaralı parametrelerin her ne kadar ilave maliyeti olsa da etkililiklerinin daha yoğun hissedildiği ortaya çıkmıştır.

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

L tipi ceza infaz kurumunun kapalı alanı, T tipi ceza infaz kurumu kapalı alanından büyük olması sebebiyle doğal olarak inşaat maliyeti ve hükümlü-tutuklu başına düşen yatırım maliyeti L tipi ceza infaz kurumunda daha fazladır. Ancak hükümlünün ceza infaz kurumunda kişiliğini geliştirecek, eğitimini güçlendirecek, yeni beceriler elde etmesini sağlayacak, suç işleme eğilimini yok edecek, salıverilme sonrasına hazırlayacak ve salıverildikten sonra hukuka uygun hareket eden, üretken bir üye olarak yaşamını sürdürmesini sağlayacak programlar uygulanabilmesi açısından L tipi ceza infaz kurumunun fiziki imkânlarının T tipi ceza infaz kurumuna göre daha avantajlı olduğu açıkça gözükmemektedir.

Yapılan MEA sonuçlarına göre seçilen en etkili 9 parametreden 7 tanesi maliyet etkililik alanına düşmüş ve idare tarafından L tipi Ceza İnfaz Kurumlarının tercih edilmesi gerektiğini göstermiştir.

MEA sonuçlarını desteklemek amacıyla T ve L tipi ceza infaz kurumlarında Müdür ve 2. Müdür unvanlarıyla görev yapmakta olan 29 kişi ile görüşmeler yapılmış ve onların görüşlerinin de analiz sonuçlarını destekleyici nitelikte olduğu belirlenmiştir. Nitekim kurum müdürleri ile yapılan görüşmelerde Müdürler, L tipi ceza infaz kurumlarının T tipi ceza infaz kurumlarına göre yatakhane ve ortak yaşam alanlarının hükümlü-tutuklular için daha rahat bir yaşam alanı sağladığını, özellikle wc'lerin odalardan ayrı olmasının hükümlü-tutukluları mahremiyet açısından rahatlattığını ancak wc sayısının fazla olmasından kaynaklanan kötü koku açısından dezavantaj oluşturduğunu ve var olan havalandırma sisteminin güçlendirilmesi gerektiğini, spor alanlarının da daha fazla olması sebebiyle hükümlü-tutukluların daha fazla spor yapma imkanı bulduğunu, atölye sayısının fazla olmasının faydalı ve verimli vakit geçirme açısından daha çok imkan sağladığını ve bunların da hükümlü-tutuklu psikolojisi açısından olumlu etkiler oluşturduğunu söylemişlerdir. Ayrıca; fiziki yapıları itibarıyla L tipi ceza infaz kurumlarının daha ferah olduğunu, doğal aydınlatmadan daha fazla faydalandığını ve bunun hükümlü-tutukluların yanı sıra kurum içinde çalışan infaz koruma memurlarını da psikolojik açıdan olumlu etkilediğini belirtmişlerdir.

Sonuç olarak hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün; yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamla ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırma amacına ulaşma açısından bütçe imkânlarının elverdiği ölçüde mimari ve fiziki şartlar bakımından daha çok avantaj sağlayan L tipi ceza infaz kurumlarının yapılmasının gerektiği kanaatine varılmıştır.

KAYNAKLAR

- [1]. Ayanoğlu, K., Düzyol, M., İltar, N., Yılmaz, C. (1996). *Kamu Yatırım Projelerinin Planlanması ve Analizi*, DPT Yayını, Ankara.
- [2]. Çelik, Y. (2011). *Sağlık Ekonomisi*, Siyasal Kitapevi, Ankara.
- [3]. Uyl-de Groot C. A. (2006). Economic evaluation of cancer therapies: More and better studies will lead to better choices in cancer care. *European Journal of Cancer*, 42:2862-2866.
- [4]. Top, M., (2006). Sağlık sektörü projelerinin ekonomik analizi: Maliyet-etkililik analizi. *Amme İdaresi Dergisi*. 39(1), 101-126.
- [5]. Yiğit, V., Erdem, R. (2014). Sağlık hizmetlerinde maliyet-etkililik analizi, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 19(2), 211-236.
- [6]. Bayraktutan, Y., Pehlivanoglu, F. (2012). Sağlık işletmelerinde etkinlik analizi: Kocaeli örneği, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 23, 127-162.
- [7]. Creese, A., Parker, D. (1994). *Birinci basamak sağlık hizmetlerinde maliyet analizi program yöneticileri için eğitim el kitabı* (M. Tatar ve F. Tatar Çev.). Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü.
- [8]. Baltussen, R., Niessen, L. (2006). Priority setting of health interventions: the need for multi-criteria decision analysis. *Cost Effectiveness and Resource Allocation*, 4:14, 1-9.
- [9]. Briggs, A., Fenn, P. (1998). Confidence intervals or surfaces? Uncertainty on the cost-effectiveness plane. *Health Economics*. 7:723-740.
- [10]. Diel, R., Nienhaus A., Loddenkempe, R. (2007). Cost-effectiveness of interferon-release assay screening for latent tuberculosis infection treatment in Germany. *Chest*. 131:1424-1434.
- [11]. Gafni, A., Birch, S. (2006). Incremental cost-effectiveness ratios (ICERs): The silence of the lambda. *Social Science and Medicine*. 62:2091-2100.
- [12]. Sendi, P. P., Briggs, A. H. (2001). Affordability and cost-effectiveness: Decision-making on the cost-effectiveness plane. *Health Economics* 10: 675-680.
- [13]. Özgen, H., Tatar, M. (2007). Sağlık sektöründe bir verimlilik değerlendirme tekniği olarak maliyet-etkililik analizi ve Türkiye'deki durum. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*. 10(2), 109-137.
- [14]. Coombs P. H., Hellak J. (1987). *Cost Analysis in Education A Tool for Policy and Planing*. The Johns Hopkins University Press, Boltimore, London.
- [15]. Çetin, E., Şahin, İ., Yalçın Balçık, P. (2014). Türkiye'de aile planlaması yöntemlerinin maliyet-etkililik analizi. *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 32(1), 73-86.
- [16]. Davis, K. (2004). *A cost utility analysis of alternative methods of construction delivery in Arizona public schools*, Doctoral Thesis, Arizona State University, Arizona.
- [17]. Yalçın Balçık, P., Şahin, B. (2013). Sağlık hizmetlerinde maliyet-etkililik analizi ve karar analizi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 16(2), 121-134.
- [18]. Çalışkan, Z. (2009). Sağlık hizmetlerinde önceliklerin belirlenmesinde ekonomik değerlendirme yöntemi olarak maliyet-etkililik analizi, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 14(2), 311-332.
- [19]. Tatar, M., Tatar, F. (1998). Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinde Maliyet Analizi, T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü, Ankara.